EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 14.2.2020
COM(2020) 56 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Uredbe (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih

(1) UVOD

Z Uredbo (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih[1] (v nadaljnjem besedilu: Uredba) je bil uveden skupni okvir za zbiranje, pripravljanje, pošiljanje in ocenjevanje evropskih okoljsko-ekonomskih računov. Člen 10 Uredbe določa:

> *Komisija do 31. decembra 2013 in nato vsaka tri leta Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju te uredbe. V tem poročilu se ocenijo zlasti kakovost poslanih podatkov, metode zbiranja podatkov, upravno breme za države članice in poročevalske enote ter uporabnost in učinkovitost teh statistik.*

To je tretje poročilo za izpolnjevanje te obveznosti. Prejšnji poročili sta bili objavljeni v letih 2016[2] in 2013[3]. To poročilo o izvajanju zajema leta od 2016 do 2018.

(2) OKOLJSKO-EKONOMSKI RAČUNI

Evropski zeleni dogovor obnavlja odločenost Komisije za spopadanje s podnebnimi in okoljskimi izzivi[4]. Komisija se zavezuje, da se bo Evropska unija odločno zavzela za trajnostno in vključujočo rast, hkrati pa zaščitila in okrepila naravni kapital EU. EU si v okviru zelenega dogovora prizadeva:

- povečati ambicioznost svojih podnebnih ukrepov in doseči podnebno nevtralnost do leta 2050;
- oskrbo s čisto energijo;
- oblikovati krožno gospodarstvo;
- graditi z učinkovito uporabo energije in virov;
- doseči ničelno onesnaževanje in okolje brez strupov;
- ohraniti in obnoviti ekosisteme in biotsko raznovrstnost;
- zagotoviti trajnosten in zdrav prehranski sistem;
- spodbujati trajnostno in pametno mobilnost.

Zagotavljanje „pravičnega prehoda“ k podnebni nevtralnosti in financiranje prehoda sta ključna elementa, ki ju je treba vključiti v vse politike. Evropski zeleni dogovor je sestavni del

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:02011R0691-20140616.

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1478531808092&uri=CELEX:52016DC0663.

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:52013DC0864.

[4] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf.

strategije Komisije za izvajanje agende do leta 2030 in za cilje trajnostnega razvoja Združenih narodov.

Okoljsko-ekonomski računi ali krajše okoljski računi so močan, večnamenski okvir za informacije, ki obravnava vidike trajnosti našega ekonomskega ravnanja. Prevladujoča ekonomska statistika, kot so nacionalni računi, ki podpirajo BDP, ne upošteva okoljskih vidikov proizvodnje, potrošnje, naložb ali financiranja. Okoljski računi omogočajo vključitev ekonomskih in okoljskih vidikov, da se dopolni ta slika.

Ključna značilnost okoljskih računov je *vključitev*. To zadeva vključitev okoljskih in ekonomskih vidikov ter tudi vključitev vrste ključnih tematskih okoljskih vidikov, kot so i) energija, obdavčitev in emisije v zrak; ii) pridobivanje surovin in odpadki ter iii) javni izdatki in izdatki podjetij ter naložbe, v usklajen ekonomski računovodski sistem. Ta vključitev omogoča pripravo skladnih sklopov kazalnikov ter je v pomoč pri opredelitvi možnih sinergij in izravnav med sektorskimi politikami. Okoljski računi to olajšujejo zaradi razlogov, navedenih v nadaljevanju.

- Ustvarjajo skladne sklope kazalnikov, ki so medsebojno povezani v celovitem in skladnem ekonomskem in okoljskem kontekstu. Tako so računi zelo primerni za okvire za ocenjevanje v zvezi s ključnimi komponentami naravnega kapitala (zrak, voda, zemlja in biotska raznovrstnost) ter za večrazsežnostne, medsektorske teme, kot je napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja ali krožno gospodarstvo.
- Zagotavljajo strukturo in povečujejo možnosti za analizo. Informacije so organizirane tako, da izkoriščajo sinergije med posameznimi tematskimi področji. To omogoča analize stroškovne učinkovitosti, oblikovanje scenarijev in napovedi. Računi omogočajo dodelitev emisij ali rabe virov uvozu, izvozu, potrošnji in naložbam ter izračun kazalnikov, podobnih odtisom, s pomočjo tehnik vložkov in učinkov. Druge aplikacije vključujejo merjenje prispevka naravnih virov in energije gospodarski rasti (računovodstvo rasti, razčlenitvena analiza).

Računovodski pristop je koristen, ker omogoča pripravo visokokakovostnih informacij (tj. z vključitvijo izvornih podatkov in njihovo združevanje v grobe ocene) in ponovno uporabo razpoložljivih podatkov, tako da se omeji upravno breme za podjetja in državljane.

Na evropski ravni evropski okoljski računi podpirajo nadnacionalno razsežnost okoljskih vprašanj ter zagotavljajo sistematični pristop in kritje vseh držav članic in okoljskih tem, ki omogočajo oceno politike in primerjave med vsemi državami članicami.

Evropski okoljski računi temeljijo na mednarodnem standardnem Sistemu za integrirano okoljsko in ekonomsko računovodstvo 2012 – osrednji okvir (v nadaljnjem besedilu: SEEA CF)[5]. Ta okvir je bil pripravljen in objavljen pod pokroviteljstvom Združenih narodov, Evropske komisije (Eurostat), Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj, Mednarodnega denarnega sklada in Skupine Svetovne banke.

[5] http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/seea.asp

Uredba vzpostavlja evropske okoljsko-ekonomske račune. Uredba velja za EGP[6]. Račune strukturira v modulih, prvotno so bili ustvarjeni trije moduli (priloge I do III k Uredbi), kakor sledi:

- **Računi emisij v zrak**: emisije šestih toplogrednih plinov v ozračje (vključno s CO_2 in CO_2 iz biomase, ki se uporablja kot gorivo) ter sedem onesnaževal zraka (vključno z amoniakom in finimi prašnimi delci), z razčlenitvijo, ki zajema 64 industrij, ki izpuščajo emisije v zrak, in gospodinjstva.
- **Davki v zvezi z varstvom okolja po gospodarski dejavnosti**: okoljski davki za štiri glavne skupine: energija, promet, onesnaževanje in viri, z razčlenitvijo, ki zajema 64 industrij, ki plačujejo te davke, ter gospodinjstva in nerezidente.
- **Računi snovnih tokov v celotnem gospodarstvu**: zneski fizičnih vložkov v gospodarstvo, snovno kopičenje v gospodarstvu in učinki za druga gospodarstva ali nazaj v okolje.

Od leta 2013 je treba Komisiji (Eurostatu) predložiti podatke iz prilog I do III.

Leta 2014 so bili dodani trije dodatni moduli (priloge IV do VI)[7], in sicer:

- **Računi izdatkov za varstvo okolja**: izdatki gospodarskih enot za varstvo okolja.
- **Računi sektorja okoljskega blaga in storitev:** proizvodnja, dodana vrednost in izvoz blaga in storitev, ki so bili posebej zasnovani in narejeni za varovanje okolja ali upravljanje virov. Poroča se tudi o zaposlovanju, povezanem s temi dejavnostmi.
- **Računi fizičnega pretoka energije**: pretok energije iz okolja v gospodarstvo (pridobivanje naravnih virov), znotraj gospodarstva (proizvodnja in poraba energentov) in od gospodarstva do okolja (izpust ostankov energije).

Od leta 2017 je treba Komisiji (Eurostatu) predložiti podatke iz prilog IV do VI.

Oktobra 2019 je Evropsko računsko sodišče objavilo Posebno poročilo št. 16/2019 o evropskih okoljsko-ekonomskih računih[8]. Sodišče je preverilo, ali je Komisija okoljske račune dobro vzpostavila ter ali jih dobro upravlja in uporablja. Sodišče je sklenilo, da so okoljski računi pomemben vir podatkov za spremljanje in ocenjevanje okoljskih politik, kot je sedmi okoljski akcijski program EU, ter napredka pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov. Sodišče je predložilo tri priporočila v zvezi s i) strateškim okvirom za okoljske račune, ii) relevantnostjo za oblikovanje politik in iii) pravočasnostjo podatkov. Nekatera priporočila se ujemajo s tekočimi dejavnostmi Komisije (Eurostatom) in držav članic, vendar bo za poročilo Sodišča potrebno dodatno delo.

(3) DEJAVNOSTI OD ZADNJEGA POROČILA

6 Zajema Norveško in Islandijo. Za Lihtenštajn velja popolno odstopanje. Dvostranski statistični sporazum med Švico in Evropsko unijo Uredbo zajema od decembra 2019.

7 Uredba (EU) št. 538/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o spremembi Uredbe (EU) št. 691/2011 o evropskih okoljskih računih.

8 https://www.eca.europa.eu/sl/Pages/DocItem.aspx?did=51214.

PRAVNI OKVIR

Od zadnjega poročila o izvajanju iz leta 2016 ni bil sprejet noben nov pravni predpis, povezan z Uredbo.

NAČINI ZBIRANJA PODATKOV IN UPRAVNO BREME

Okoljsko-ekonomski računi na splošno ne zahtevajo zbiranja novih podatkov. Večinoma uporabljajo obstoječe podatke, ki jih imajo nacionalni organi, po potrebi dopolnjene z dodatnimi ocenami. Podatke namreč zbirajo iz različnih virov, npr. osnovne statistike na področju energije, prometa, kmetijstva, javnih izdatkov in davčnega sistema ter drugih nestatističnih virov, poleg podatkov o nacionalnih računih.

Države članice lahko za izpolnjevanje zahtev glede podatkov iz Uredbe prilagodijo obstoječe podatke, da se uskladijo s pojmi v SEEA CF. Za to je morda potrebno posebno delo nacionalnih statističnih uradov držav članic. Dejstvo, da okoljsko-ekonomski računi ponovno uporabijo obstoječe podatke, pomeni, da je dodatna obremenitev poročanja, ki se nalaga podjetjem in gospodinjstvom, zelo majhna, če podatkovni viri obstajajo in se ohranjajo. Države se lahko odločijo za vzpostavitev posebnih postopkov zbiranja podatkov za potrebe okoljsko-ekonomskih računov, kar bo izboljšalo kakovost podatkov. Primer za to so računi sektorja okoljskega blaga in storitev (Priloga V k Uredbi), za katere so nekatere države vzpostavile namenska raziskovanja kot dopolnilo drugim virom podatkov. Ta raziskovanja imajo letno ali večletno periodičnost in obremenitev podjetij je pogosto nizka.

Nacionalni organi (po navadi nacionalni statistični uradi) opravijo večino dela, potrebnega za pripravo računov, ki vključuje obdelavo obstoječih podatkov in izboljšanje njihove analitične zmogljivosti. Povprečno število osebja, potrebnega za pripravo računov v vsakem nacionalnem organu, je ocenjeno na štiri do šest ekvivalentov polnega delovnega časa za šest prilog k Uredbi. Med državami članicami obstajajo razlike zaradi njihovih okoliščin, obstoja/obsega podatkovnih virov itd. Računi dodajo znatno vrednost osnovnim podatkom in povečajo možnosti za analizo medsebojnih vplivov tem v prilogah, npr. emisij v zrak in rabe energije. Številni nacionalni organi so uporabili pilotne študije (ki jih sofinancira Komisija) za vzpostavitev metod za obdelavo in analizo podatkov.

IZVEDLJIVOST IN UČINKOVITOST

Moduli, ki so določeni v Uredbi, se bili preskušeni in poskusno uporabljeni, preden je Komisija predlagala zakonodajni okvir in tako zagotovila njihovo izvedljivost (glej nadaljevanje). Preskušanje se izvaja v sodelovanju z državami članicami, da se izkoristi njihovo strokovno znanje in zagotovi skupno razumevanje izvedljivosti modulov. Trenutno se izvajajo pilotne študije o nadaljnjih možnih novih modulih.

Učinkovitost okoljsko-ekonomskih računov je odvisna od dveh dejavnikov: prvič, kako je mogoče obstoječe informacije reorganizirati v skupni okvir, in drugič, kako in koliko se računi uporabljajo.

Kar zadeva prvo točko, so računi emisij v zrak (Priloga I k Uredbi) primer, kako so bile obstoječe informacije reorganizirane. Računi emisij v zrak uporabljajo že zbrane informacije

popisov emisij v zrak, ki se zahtevajo za poročanje v okviru Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (v nadaljnjem besedilu: UNFCCC) in v okviru Konvencije o onesnaževanju zraka na velike razdalje prek meja (v nadaljnjem besedilu: CLRTAP) Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo. Dodatne informacije se nato dodajo podatkom, da se uskladijo s klasifikacijami in načeli, ki se uporabljajo v nacionalnih računih. Račune emisij v zrak je nato mogoče združiti z input-output tabelami za oblikovanje okoljskega odtisa; mogoče jih je uporabiti z nacionalnimi računi za izračun, koliko okolje prispeva h gospodarski rasti (razčlenitvena analiza).

Račune emisij v zrak je mogoče skupaj z okoljskimi računi uporabiti tudi za druga področja, kot je energija ali okoljski davki. Te informacije je mogoče uporabiti v okvirih za opis in analizo vzročne povezave med družbo in okoljem, kot je na primer okvir „gonilne sile, pritiski, stanje, vplivi in odzivi“, ki ga je sprejela Evropska agencija za okolje.

Kar zadeva drugo točko, okoljski računi podpirajo sedmi okoljski akcijski program EU do leta 2020, tj. „Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta“[9]. Okoljsko-ekonomski računi se uporabljajo za spremljanje napredka pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja v kontekstu EU[10]. Okoljski računi se uporabljajo tudi za merjenje napredka, doseženega v politikah EU glede krožnega gospodarstva, saj so kazalniki na podlagi okoljskih računov del okvira EU za spremljanje krožnega gospodarstva[11]. Okoljski davki (Priloga II k Uredbi) se uporabljajo pri študijah okoljske fiskalne reforme[12].

KAKOVOST PODATKOV, POSREDOVANIH OD ZADNJEGA POROČILA

Uredba določa, da morajo države članice in države EGP Eurostatu sporočati podatke[13]. Švica, številne države kandidatke in potencialne kandidatke za članstvo prav tako prostovoljno sporočajo podatke. To poročilo o izvajanju se osredotoča na prvo skupino držav (države EU/EGP). Eurostat potrjuje prejete podatke in jih objavi na svojem spletišču[14], skupaj s tehničnimi pojasnili (metapodatki) in posebnim razdelkom[15] z referenčnimi informacijami.

---

9 http://ec.europa.eu/environment/action-programme/.

10 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-01-18-656. Primeri kazalnikov na podlagi okoljskih računov so: „produktivnost virov“, „stopnja krožne uporabe materiala“ in „deleži okoljskih davkov v skupnih davčnih prihodkih“.

11 https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators/monitoring-framework . En primer kazalnika na podlagi okoljskih računov je „stopnja krožne uporabe materiala“.

12 https://ec.europa.eu/environment/integration/green_semester/index_en.htm.

13 Za tri nove module so Španija, Francija, Italija in Ciper koristili odstopanja v skladu z Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2016/335 z dne 7. marca 2016 o odobritvi odstopanj od Uredbe (EU) št. 691/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o evropskih okoljsko-ekonomskih računih za Španijo, Francijo, Italijo in Ciper (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1579684742671&uri=CELEX:32016D0335).

Poleg tega Uredba (EU) št. 691/2011 v oddelku 5 Priloge IV odobri odstopanje za tiste šifre NACE, za katere države članice niso dolžne zbirati v skladu z Uredbo (ES) št. 295/2008 o strukturni statistiki podjetij.

Za Islandijo velja začasno odstopanje in podatke iz prilog IV do VI poroča do leta 2019, kot je določeno v Odločbi Nadzornega organa EFTE z dne 20. oktobra 2015. Za Lihtenštajn velja popolno odstopanje od Uredbe (EU) št. 691/2011, kot je določeno v Sklepu Skupnega odbora EGP št. 98/2012 z dne 30. aprila 2012 o spremembi Priloge XXI (Statistika) k Sporazumu EGP (https://www.efta.int/sites/default/files/documents/legal-texts/eea/other-legal-documents/adopted-joint-committee-decisions/2012%20-%20English/098-2012.pdf).

14 https://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/data/database.

15 http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview.

Velika večina držav članic dosledno sporoča popolne podatkovne nize v skladu z roki, določenimi v Uredbi. Manjše število držav članic je poročalo o zamudi, po navadi nekajdnevni; le ena država članica je poročala o daljši zamudi. Te zamude niso imele nobenega praktičnega učinka na obdelavo ali razširjanje podatkov.

Opredeljena so bila številna področja in posebne postavke, za katere si države s težavo prizadevajo zagotoviti dobro kakovost podatkov. Komisija (Eurostat) še naprej sodeluje z državami članicami pri reševanju vprašanj na tehnični ravni. Komisija (Eurostat) je, dokler se ta področja v celoti ne razrešijo in da bi zmanjšala izgubo informacij za uporabnike zaradi takega nepopolnega poročanja, zapolnila vrzeli v podatkih, ki so jih predložile države članice, ter izračunala agregate EU.

Dejavnosti, izvedene med letoma 2016 in 2018 za izboljšanje kakovosti podatkov, vključujejo spodaj navedeno.

Kar zadeva račune, za katere se poroča od leta 2013 in za katere obstaja več izkušenj, je prejšnje poročilo o izvajanju že opredelilo posebna področja in postavke, za katere si države s težavo prizadevajo zagotoviti dobro kakovost podatkov. Vprašanja, navedena v prejšnjem poročilu o izvajanju, ki so zdaj rešena ali se rešujejo, so opisana v nadaljevanju.

- Rešena vprašanja za Prilogo I (računi emisij v zrak) so: kritje emisij fluoriranih plinov. Za Prilogo III (računi snovnih tokov v celotnem gospodarstvu): i) ocene za ostanke pridelkov, krmne pridelke in pašno biomaso, pridobivanje peska in proda (s smernicami in predlaganimi rešitvami v novem priročniku Eurostata[16], objavljenem leta 2018, in novimi razpoložljivimi statističnimi podatki Eurostata o pridelavi pridelkov); ii) prilagoditev načelu rezidenčnosti za celotno EU.

- Vprašanja, ki se rešujejo, so za Prilogo I: usklajevanje z ocenami za obveznosti poročanja iz UNFCCC in CLRTAP (rešitev v pripravi z uporabo mednarodnih podatkovnih zbirk letalskega potniškega prometa in cestnega tovornega prometa). Za Prilogo II (davki v zvezi z varstvom okolja po gospodarski dejavnosti): i) dodelitev davčnih prihodkov nerezidentom se je močno izboljšala, saj skoraj 70 % držav zdaj o tem vidiku poroča v celoti; ii) primeri neustreznih upravnih izvornih podatkov so zdaj po revizijah makroekonomske statistike omejeni.

Poleg obravnave navedenih vprašanj je bila kakovost podatkov za priloge I do III od poročila o izvajanju iz leta 2016 konsolidirana z: i) daljšimi časovnimi vrstami; ii) zapolnitvijo podatkovnih vrzeli; iii) izboljšanjem doslednosti; iv) izboljšanjem postopkov potrjevanja in razširjanja ter v) razširitvijo prostovoljnega sporočanja dopolnilnih spremenljivk in razčlenitev, ki presega zahteve Uredbe. Poleg tega se podatki razširjajo hitreje zaradi posebnih zgodnjih ocen Eurostata, ki temeljijo na modelu, in ker jih države članice hitreje predložijo.

Kar zadeva priloge IV do VI (posamično: računi izdatkov za varstvo okolja, računi sektorja okoljskega blaga in storitev ter računi fizičnega pretoka energije), so dejavnosti v letih 2016 in 2017 do prvega roka za poročanje konec leta 2017 vključevale pripravljalno delo za prvo

[16] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-18-006

obvezno zbiranje podatkov, vključno z i) letnim prostovoljnim zbiranjem podatkov; ii) smernicami Komisije (Eurostata); iii) pripravo priročnikov ter iv) zagotavljanjem orodij za pripravo in usposabljanja. Usposabljanje se je nadaljevalo od leta 2018, delo pa je bilo osredotočeno na zagotavljanje povratnih informacij državam članicam o kakovosti predloženih podatkov. Strokovne skupine („projektne skupine“) pripravljajo rešitve za dve metodološki vprašanji: i) dodelitev emisij v cestnem prometu klasifikaciji NACE (zlasti v zvezi s prilogama I in VI) ter ii) posodobitev klasifikacije okoljsko-gospodarskih dejavnosti (v zvezi s prilogama IV in V).

Na splošno se je kakovost podatkov v obdobju 2016–2018 izboljšala za vse priloge I do VI. Statistični podatki za priloge I do III, ki jih države članice predložijo v skladu z Uredbo, so zelo kakovostni. Podatki za priloge IV do VI izkazujejo nižjo raven zrelosti, ker je poročanje obvezno šele od leta 2017, tj. do takrat sta bila le dva kroga zbiranja. Poleg tega sta prilogi IV in V bolj zapleteni od drugih prilog in zahtevata druge kategorije izvornih podatkov. Komisija pričakuje, da se bo kakovost podatkov za priloge IV do VI v naslednjih nekaj letih izboljšala. Še vedno so področja, na katerih so potrebne izboljšave. Komisija (Eurostat) še naprej sodeluje z državami članicami pri reševanju vprašanj na tehnični ravni. Za izboljšanje kakovosti se številni ukrepi bodisi izvajajo ali pa načrtujejo, glej oddelek v nadaljevanju.

(4) UKREPI ZA IZBOLJŠANJE

V tem oddelku so obravnavani predlogi za uvedbo novih modulov okoljsko-ekonomskih računov ter ukrepi, sprejeti za izboljšanje kakovosti podatkov in metod njihovega zbiranja, kakor zahteva člen 10 Uredbe.

Pobude, predstavljene v tem oddelku, so rezultat dveh glavnih strategij. Prva je izvedbena strategija[17] za SEEA CF, ki je mednarodni statistični standard, ki ga upoštevajo evropski okoljsko-ekonomski računi. Ta svetovna izvedbena strategija priporoča prilagodljiv in modularen pristop, da bi se upoštevale različne potrebe politik in razpoložljivost različnih ravni podatkov.

Druga je evropska strategija za okoljske račune za obdobje 2019–2023[18]. To je program prihodnjega dela, ki ga potrdijo Komisija (Eurostat) in države članice ter sprejme Odbor za evropski statistični sistem. Strategija usklajuje evropska prizadevanja in utira pot morebitnim novim modulom. Cilji za obdobje 2019–2023 so:

- še naprej izboljševati kakovost sedanjih evropskih okoljskih načrtov, vključno z dolgimi časovnimi vrstami in pravočasnostjo;
- bolje sporočati pomen in vsebino evropskih okoljskih računov, vključno s sporočanjem okoljskih modulov kot celotnega sistema;
- izpolnjevati potrebe uporabnika z nudenjem nadaljnjih razširitev, aplikacij in kazalnikov, vključno z odtisi, na podlagi sedanjih evropskih okoljskih računov;
- oceniti potrebo po prilagoditvi evropskih okoljskih računov novim prednostnim nalogam in področjem;

[17] http://unstats.un.org/unsd/statcom/doc13/BG-SEEA-Implementation.pdf.

[18] https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191525/European+Strategy+for+Environmental+Accounts/.

- podpirati tiste, ki v državah članicah pripravljajo račune, s finančnimi sredstvi, usposabljanjem, priročniki in orodji za pripravo;
- prispevati k nadaljnjemu razvoju globalnih standardov ZN SEEA in globalnih pobud, kot je spremljanje ciljev trajnostnega razvoja.

Evropska strategija za okoljske račune posameznim državam članicam ne preprečuje razvoja na drugih področjih dela, glede na nacionalne okoliščine, potrebe politik in razpoložljiva sredstva.

PREDLOGI ZA NOVE MODULE

Člen 10 Uredbe določa, da morajo to poročilo o izvajanju, kadar je primerno in ob upoštevanju izsledkov pilotnih študij, spremljati priporočila za nove module na številnih imenovanih področjih[19].

Več novih računov se še vedno razvija, vključno s tistimi, navedenimi v členu 10 Uredbe, še vedno pa se uporablja program pilotnih študij, vzpostavljenih v členu 4(2) Uredbe. V obdobju 2016–2018 so države članice izvedle študije o ekosistemskih računih, okoljskih subvencijah in podobnih transferjih, vodnih računih in računih izdatkov za upravljanje virov.

Poleg teh pilotnih študij je potekalo tudi drugo razvojno delo, kot je opisano v nadaljevanju.

- V zvezi z okoljskimi subvencijami in podobnimi transferji Eurostat vodi prostovoljno zbiranje podatkov od leta 2015. Do zdaj je sodelovalo 13 držav članic, kritična masa držav članic pa še ni bila dosežena. V zadnjem času poteka delo v zvezi s subvencijami za fosilna goriva v okviru kazalnikov za cilje trajnostnega razvoja. Področje okoljskih subvencij je zahtevnejše od okoljskih davkov, ker je njihovo beleženje v statistiki javnih financ kompleksnejše.
- Na področju ekosistemskih računov je bil dosežen precejšen napredek zaradi projekta Komisije INCA[20] (faza 1 je zaključena, faza 2 je v teku), ki naj bi se zaključil konec leta 2020. Državam članicam se v tej fazi ni treba pridružiti, a so o projektu obveščene in se mu bodo lahko pridružile, če bo uspešen. Poleg projekta INCA je Komisija (Eurostat) decembra 2017 prispevala k objavi tehničnih priporočil v podporo eksperimentalnemu ekosistemskemu računovodstvu SEEA[21] in k reviziji eksperimentalnega ekosistemskega računovodstva SEEA, ki naj bi se zaključila konec leta 2020[22].
- V zvezi z vodnimi računi je Komisija (Eurostat) pripravila konceptualno zasnovo za račune fizičnega pretoka vode, ki je bila dokumentirana v osnutku priročnika.

19 Tri od novih področij iz člena 10 so sčasoma postale priloge IV do VI k Uredbi, zato niso kandidati za prihodnja področja.

20 Integriran računovodski sistem za naravni kapital in ekosistemske storitve, glej opis projekta (http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/pdf/KIP-INCA-ScopingPaper.pdf) in končno poročilo za fazo 1 (http://ec.europa.eu/environment/nature/capital_accounting/pdf/KIP_INCA_final_report_phase-1.pdf).

21 https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/technical_recommendations_in_support_of_the_seea_eea_final_white_cover.pdf.

22 https://seea.un.org/content/seea-experimental-ecosystem-accounting-revision.

Zbiranje podatkov se doslej ni začelo. Komisija (Eurostat) za pripravo vodnih računov spremlja dejavnosti Evropske agencije za okolje.

- V zvezi z gozdarskimi računi je Komisija (Eurostat) uskladila in poenostavila postopek prostovoljnega zbiranja podatkov. Nekatere sodelujoče države članice so ugotovile, da prejšnji pilotni projekti niso izpolnili pričakovanj uporabnikov in je bilo delo prekinjeno na nacionalni ravni, v drugih državah članicah pa je povpraševanje veliko.

Države članice bi podprle pripravo novih modulov, a počasneje, saj imajo pomisleke glede virov, potrebnih za redno pripravo. Moduli, ki prinesejo največ koristi po najnižji ceni, so že uvedeni v Uredbo. Za preostale potencialne nove module velja, da prinašajo sorazmerno manj koristi in so dražji.

Prioritete glede relevantnosti se lahko v prihodnosti spremenijo. Dosega se velik tehnični napredek, npr. masovni podatki, satelitski posnetki (Copernicus) itd. Potreba po informacijah za oblikovanje politike se povečuje na področjih, kot so tista, povezana s cilji trajnostnega razvoja, krožnim gospodarstvom, naravnim kapitalom itd. Letna strategija za trajnostno rast[23] je bolj osredotočena na okoljsko trajnost, vključno s podnebnimi spremembami, ki je poleg produktivnosti, pravičnosti in makroekonomske stabilnosti eden od strateških ciljev strategije[24]. Komisija bo še naprej spremljala izvajanje te uredbe.

IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI: NEDAVNE DEJAVNOSTI

Izboljšanje kakovosti računov bo v ospredju tudi v prihodnjih letih. Izboljšanje kakovosti je bilo tudi v središču evropske strategije za okoljske račune. Izboljšave kakovosti povečajo relevantnost in omogočajo večjo učinkovitost, to pa posledično zmanjša upravno breme. V nadaljevanju so navedene tekoče in prihodnje dejavnosti.

(a) **Zagotavljanje nepovratnih sredstev za pilotne študije in izboljšanje kakovosti.** Člen 4 Uredbe zahteva, da Komisija pripravi program pilotnih študij, ki jih države članice izvedejo prostovoljno. Cilj teh študij je: i) razviti metode poročanja in izboljšati kakovost podatkov; ii) vzpostaviti dolge časovne vrste; iii) razviti metode za obdelavo podatkov in iv) preskušati izvedljivost uvajanja novih modulov za okoljsko-ekonomske račune. Komisija (Eurostat) je vsako leto sofinancirala pilotne študije (zdaj do 90 % stroškov) in objavila rezultate na javnem spletišču „Komunikacijski in informacijski center za uprave, podjetja in državljane (CIRCABC)“[25]. Ti izsledki se upoštevajo pri načrtovanju izboljšanja kakovosti in uvedbi novih modulov za okoljsko-ekonomske račune.

(b) **Priprava zgodnjih ocen za zmanjšanje zamude pri razpoložljivosti podatkov.** Okoljski računi so prvotno veljali za precej podrobne, strukturne podatke, ki postanejo na voljo s precejšnjimi zamudami. Komisija (Eurostat) in države članice proučujejo, ali bi bilo mogoče okoljske račune pripraviti in predložiti že prej, ter tudi,

23 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1578392227719&uri=CELEX%3A52019DC0650.

24 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-annual-sustainable-growth-strategy_en.pdf.

25 https://circabc.europa.eu/ui/group/b01d2930-990e-44fb-9121-a9a6b00a1283/library/bfd9a826-38e7-4a02-b7d6-89064f903e51?p=1&n=10&sort=modified_DESC.

kako pripraviti zgodnje ocene za nekatere glavne kazalnike. Te zgodnje ocene lahko imajo višjo stopnjo napak in so morda manj podrobne od ocen, ki jih zahteva Uredba, a se zdi, da uporabnikom zagotavljajo dragocene zgodnje informacije. Z zgodnjimi ocenami je mogoče statistične podatke pripraviti več mesecev prej, ne da bi se povečalo breme za države članice. Precejšen napredek je bil dosežen za več zgodnjih ocen boljše kakovosti. Komisija (Eurostat) zato zdaj pripravi in objavi zgodnje ocene računov snovnih tokov v celotnem gospodarstvu (Priloga III k Uredbi) šest mesecev po koncu referenčnega leta, kar je 18 mesecev pred rokom iz Uredbe. Podobno Komisija (Eurostat) pripravi ocene za račune emisij v zrak (Priloga I) 12 mesecev po koncu referenčnega obdobja, kar je eno leto pred rokom iz Uredbe. Poteka tudi delo v zvezi s poenotenjem podatkov, zbranih o okoljskih davkih (Priloga II), s podatki s seznamov nacionalnih davkov, pripravljenimi v skladu s programom prenosa podatkov nacionalnih računov ESA2010[26]. Komisija (Eurostat) preverja izvedljivost in kakovost zgodnjih ocen za druge module.

(c) **Izdajanje priročnikov in zagotavljanje metodoloških smernic.** To referenčno gradivo omogoča pripravo statističnih podatkov ter je v pomoč statistikom znotraj EU in zunaj nje. Komisija (Eurostat) je od zadnjega poročila o izvajanju iz leta 2016 objavila naslednje priročnike in smernice: i) Priročnik za sektor okoljskega blaga in storitev[27] (2016); ii) Praktični vodnik za sektor okoljskega blaga in storitev[28] (2016); iii) Priročnik za račune izdatkov za varstvo okolja[29] (2017) in iv) Priročnik za račune snovnih tokov v celotnem gospodarstvu[30] (2018).

(d) **Določitev standardov za pošiljanje podatkov in poročila o kakovosti.** Za boljšo učinkovitost in zanesljivost so se države članice in Komisija (Eurostat) dogovorile o standardih za pošiljanje podatkov. Ti so usklajeni z globalnimi standardi ZN, OECD in Komisije (Eurostat), kar omogoča ustvarjanje globalnih zbirk podatkov z okoljskimi informacijami. Poročila o kakovosti, pripravljena v Microsoft Wordu in Excelu, počasi nadomeščajo poročila, ki niso odvisna od lastniške programske opreme.

(e) **Ohranjanje klasifikacij.** Komisija (Eurostat) in države članice ohranjajo in izboljšujejo dve kvalifikaciji, ki se uporabljata za prilogi IV in V: klasifikacijo aktivnosti in izdatkov za varovanje okolja ter klasifikacijo dejavnosti upravljanja virov. Ti klasifikaciji se uporabljata tudi zunaj Evrope.

(f) **Zagotavljanje orodij za pripravo.** Komisija (Eurostat) razvije orodja za pripravo računov, ki so na voljo državam članicam in drugim državam. Zagotavlja na primer informacijsko orodje, imenovano PEFA-Builder, ki pripravlja račune fizičnega pretoka energije (Priloga VI k Uredbi) na podlagi statistike energetike. Komisija (Eurostat) vzdržuje tudi posodobljene sezname (klasifikacije) proizvodov in dejavnosti, potrebnih za pripravo računov. Komisija (Eurostat) zagotavlja orodja za izračun odtisov, ki merijo globalni vpliv gospodarskih akterjev (podjetij, družin,

26 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32013R0549.

27 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-008.

28 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-16-011.

29 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-17-004.

30 https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-18-006.

vlade) v okolju pri uporabi naravnih virov. Odtisi se pridobijo z združevanjem okoljsko-ekonomskih računov z drugimi statistikami, kot so input-output tabele.

(g) **Spodbujanje programov usposabljanja** v okviru evropskega statističnega programa usposabljanja. Komisija letno organizira približno pet programov usposabljanja o okoljsko-ekonomskih računih. Gradivo, uporabljeno pri prejšnjih programih usposabljanja, je objavljeno na spletni strani CIRCABC[31].

(h) **Spodbujanje izmenjave izkušenj med državami.** Komisija (Eurostat) organizira dve delovni skupini[32], ki se srečata vsako leto in izmenjata izkušnje ter opredelita najboljše prakse in uskladita izboljšave. Obstajajo tudi projektne skupine, ki proučujejo posebna metodološka vprašanja in predlagajo priporočila. Komisija (Eurostat) sodeluje pri mednarodnih pobudah, ki jih organizirajo OECD, Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo in ZN.

(5) SKLEPNA UGOTOVITEV

Komisija in države članice še naprej izboljšujejo evropske okoljske račune iz Uredbe (EU) št. 691/2011, zlasti z:

- izboljšanjem kakovosti podatkov in učinkovitosti;
- boljšim komuniciranjem;
- pripravo nadaljnjih kazalnikov za izpolnjevanje potreb uporabnikov in
- oceno potrebe po prilagoditvi evropskih okoljskih računov novim prednostnim nalogam in področjem.

[31] https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp

[32] Delovna skupina za okoljske račune in delovna skupina za monetarno okoljsko statistiko in račune.